

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania Z.W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie
z udziałem zainteresowanej M. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w C.

o ustalenie podstawy wymiaru składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 grudnia 2025 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 16 listopada 2023 r., sygn. akt III AUa 1998/22,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od Z.W. na rzecz organu rentowego 1800 zł (jeden
tysiąc osiemset złotych) wraz
z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c., tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyniku rozpoznania apelacji wniesionej
przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Częstochowie od wyroku Sądu
Okręgowego w Częstochowie z dnia 30 września 2022 r., wyrokiem z dnia
16 listopada 2023 r. w pkt 1. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie
ubezpieczonej od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w

Częstochowie z 30 czerwca 2021 roku stwierdzającej, że w okresie od 1 grudnia 2017 roku do 25 lipca 2019 roku miesięczną podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe Z.W., jako pracownicy M. sp. z o.o. w C., stanowi kwota odpowiadająca wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalona proporcjonalnie do zajmowanego etatu oraz ustalającej dla Z.W. kwotowe podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za styczeń i luty 2018 roku; w pkt 2. zasądził koszty postępowania.

Z.W. wniosła skargę kasacyjną od od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 listopada 2023 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając:

- naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez całkowicie dowolną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji materiału dowodowego, w tym przede wszystkim w zakresie pobudek, jakimi kierowały się strony przy zawarciu umowy o pracę, co doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych w zakresie warunków zawartej umowy o pracę łączącej Z.W. ze Spółką M. Sp. z o.o. i błędne przyjęcie, iż przyznane ubezpieczonej wynagrodzenie w ramach tejże umowy było wynagrodzeniem zawyżonym, podczas gdy ubezpieczona jest osobą posiadającą wyższe wykształcenie prawnicze, z faktyczną praktyką zawodową odbywaną tak w toku, jak i po ukończeniu studiów magisterskich i wykonywała swoje obowiązki wynikające z treści umowy o pracę w rzeczywistym zakresie, sumiennie i z korzyścią dla pracodawcy,

2) naruszenie zasady wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i niedokonanie oceny dowodu ze świadków a także dokumentów załączonych przez ubezpieczoną do odwołania, w tym korespondencji e-mailowej, stanowiącej załączniki do odwołania ubezpieczonej, w tym w szczególności całkowite niewypowiedzenie się przez Sąd co do oceny ich wiarygodności oraz niewzięcie ich pod uwagę przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy,

3) art. 327¹ k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia podstaw faktycznych oraz prawnych wydanego rozstrzygnięcia jak też niewskazanie przyczyn, dla których niektórym dowodom zebranych w sprawie odmówiono wiarygodności, co uniemożliwia kontrolę kasacyjną orzeczenia,

- naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) art. 18 ust. 1 i 2 i art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i ustalenie nieprawidłowej podstawy wymiaru składek skarżącej w oparciu o arbitralne, niepoparte zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym założenia Sądu drugiej instancji, w sytuacji gdy skarżąca świadczyła pracę w wymiarze i na stanowisku bezspornie uzasadniającym wysokość otrzymywanego w M. Sp. z o.o. wynagrodzenia brutto,

2) art. 86 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przepis ten uprawnia Zakład Ubezpieczeń Społecznych do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień, podczas gdy powołany przepis nie wyposażył inspektorów kontroli Zakładu w uprawnienie do ingerencji w treść zawartej umowy o pracę, a jedynie do weryfikacji prawidłowości i rzetelności dokonanych obliczeń, i dokonanych w oparciu o nie wpłat składek.

3) art. 13 k.p., art. 78 k.p. i art. 3531 k.c. stosowanym z mocy art. 300 k.p. poprzez ich niezastosowanie i błędne przyjęcie w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami, że brak było podstaw do swobodnego ukształtowania warunków umowy o pracę pomiędzy ubezpieczoną a M. Sp. z o.o., oraz że wysokość wynagrodzenia odwołującej ustalona w umowie o pracę nie odpowiadała rodzajowi, ilości i jakości pracy wykonywanej przez ubezpieczoną, posiadanym kwalifikacjom,

4) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i wydanie orzeczenia niezgodnego z zasadami współżycia społecznego,

5) art. 83 § 1 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie przy wydawaniu zaskarżonego wyroku, w sytuacji gdy postanowienie umowy o pracę zawartej pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem składek nie może jednocześnie zmierzać do

obejścia prawa, czy też naruszać zasady współżycia społecznego - co uzasadniać ma zakwestionowanie jej wysokości przez organ rentowy - jak i być pozorne

6) art. 2, 7, 10, 22 i 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez wydanie orzeczenia godzącego w zasady wywodzące się ze wskazanych przepisów, w tym zasadę sprawiedliwości społecznej, ograniczając przy wydaniu orzeczenia zasadę wolności gospodarczej.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca podniosła, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jako że:

- na skutek całkowicie dowolnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, Sąd Odwoławczy zmienił orzeczenie Sądu pierwszej instancji, godząc w interesy i słuszenie chronione prawa Z.W., naruszając przy tym zasadę sprawiedliwości społecznej, albowiem skarżąca została pozbawiona przysługujących jej środków pomimo niepowołania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w apelacji żadnych istotnych argumentów, czy nowych faktów, bądź dowodów mogących świadczyć o istnieniu podstawy do przyjęcia jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne skarżącej - kwoty odpowiadającej wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, a Sąd Apelacyjny w Katowicach na posiedzeniu niejawnym zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił odwołanie ubezpieczonej, obciążając ją jednocześnie kosztami postępowania, - w sprawie doszło do niewłaściwego zastosowania art. 18 ust. 1 i 2 i art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w konsekwencji czego oddalono odwołanie ubezpieczonej,

- Sąd Apelacyjny nie wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia podstaw faktycznych oraz prawnych wydanego rozstrzygnięcia, oraz przyczyn, dla których niektórym dowodom zebranym w sprawie odmówił wiarygodności, co uniemożliwia kontrolę kasacyjną orzeczenia, albowiem pomimo wskazania w treści orzeczenia przez Sąd Odwoławczy, że w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, brak w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia przyczyn wydania orzeczenia o oddaleniu odwołania w kontekście stanu faktycznego potwierdzającego w pełni zasadność uzyskania wynagrodzenia w wysokości wynikającej z umowy o pracę Ubezpieczonej, oraz przyczyn przyjętej oceny zgromadzonych dowodów.

W odpowiedzi na skargę organ rentowy wniósł o: - odrzucenie skargi kasacyjnej, zgodnie z art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c.; - nieprzyjęcie skargi do rozpoznania, bądź w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o oddalenie skargi kasacyjnej jako nieposiadającej uzasadnionych podstaw. We wszystkich tych przypadkach organ wniósł o zasądzenie od skarżącej na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby

dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNAPiUS 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695).

We wniosku o przyjęcie skarżąca wskazuje na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (polegającą na „całkowicie dowolnej ocenie zgromadzonych w sprawie dowodów”, jak również „nie wskazanie w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia podstaw faktycznych oraz prawnych wydanego rozstrzygnięcia, oraz przyczyn, dla których niektórym dowodom zebranym w sprawie odmówił wiarygodności”), bez wskazania, które przepisy zostały w „oczywisty sposób naruszone”. Nie sposób sformułować w sposób prawidłowy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej bez odwołania się choćby do jednego przepisu prawa materialnego lub procesowego. Każda z przesłanek skargi, to jest oczywista zasadność skargi, występowanie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeba wykładni jako okoliczności uzasadniające rozpoznanie skargi muszą dotyczyć treści przepisów, które były (powinny być) zastosowane w sprawie. Konieczne wymagania konstrukcyjne skargi jest spełnione tylko wówczas, gdy jej autor wskaże, jakiego przepisu (przepisów) prawa dotyczy to twierdzenie, a także w czym upatruje nadanie zarzucanemu naruszeniu znamienia oczywistej zasadności. Przymiot oczywistej zasadności świadczy o kwalifikowanej formie naruszenia prawa, naruszeniu widocznym na

pierwszy rzut oka. Oczywista zasadność skargi ma miejsce, gdy bez pogłębionej analizy można stwierdzić, że doszło do ewidentnego błędu w rozumieniu lub zastosowaniu (niezastosowaniu) normy prawnej (zob. postanowienie SN z dnia 15 marca 2005 r., II UK 205/04, niepubl.; postanowienie SN z dnia 10 maja 2005 r., I PK 294/04, niepubl.; postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2014 r., III UK 61/13, LEX nr 1648614).

Niezależnie od powyższego, argumentacja mająca uzasadniać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, ogranicza się natomiast do przedstawienia stanu faktycznego sprawy wynikającego z dokonanej przez skarżącego własnej oceny zebranego w tej sprawie materiału dowodowego. Z całą pewnością brakuje jej zatem waloru ogólności i uniwersalności, a co szczególnie znamienne, w istocie stanowi ona próbę podważenia przeprowadzonej przez Sąd drugiej instancji oceny materiału dowodowego oraz dokonanych na tej podstawie ustaleń faktycznych, z których Sąd ten wyprowadził wniosek, że wynagrodzenie za pracę dla Z.W. w umowie o pracę od dnia 1 grudnia 2017 roku w kwocie 7.000 zł brutto za 1/4 etatu nie było usprawiedliwione w okolicznościach przedmiotowej sprawy. Wcześniej bowiem ubezpieczona była już zatrudniona w M. sp. z o.o. w C. na umowie o pracę w okresie od 14 października 2016 roku do 13 stycznia 2017 roku na stanowisku prawnika, w wymiarze 1/2 etatu, za wynagrodzeniem odpowiadającym minimalnemu wynagrodzeniu za pracę, obliczonemu proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy a w okresie od 1 do 29 listopada 2017 roku odwołująca wykonywała prace zlecone na rzecz M. sp. z o.o. w C., polegające na obsłudze prawnej za wynagrodzeniem w kwocie 400,00 zł.

Sąd Najwyższy podkreśla w związku z tym, że powoływanie się na błąd w przeprowadzonej ocenie dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleniach faktycznych nie może być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), ponieważ ustalenia te są wynikiem swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd meriti. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest natomiast związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu powołanych w

skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Sąd Najwyższy zauważa również, że nie ma podstaw do postulowanego przez organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną odrzucenia skargi ze względu na przesłankę wskazaną w art. 398² § 1 k.p.c., jako że Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2024 r. na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia określoną w skardze kasacyjnej na kwotę 30.720 zł.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

M.G.

[SOP]